

Üniversite Öğrencilerinin Ödev Konusundaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi

An Analysis of University Students' Opinions about Homework Assignments

Veda Yar Yıldırım

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kahramanmaraş

Özet

Ödev; öğrencinin derste yapılanları kalıcı kılmak, bilgilerinin yanında becerilerini artırmak için bireysel veya grupça yapılan, bedensel veya zihinsel faaliyetlerdir. Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin ödev hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesidir. Araştırmada üniversite öğrencilerinin ödev durumları, ödevle ilişkin düşünce ve önerileri nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılarak incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde yer alan 8 fakülteden (Eğitim, Fen Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, İlahiyat, Mühendislik ve Mimarlık, Orman, Sağlık Bilimleri ve Ziraat) toplamda 76 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubunda yer alan katılımcılar ağırlıklı olarak son sınıf öğrencileridir. Verilerin analizinde açık uçlu sorularda içerik analizi, kapalı uçlu sorularda betimsel analiz yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğrenciler, derslerin %38.77'sinde ödev yaptıkları ve ödev için günlük ders çalışma zamanlarının %20.68'ini ayırdıklarını ifade etmektedirler. Ödevin kendilerine birçok kazanım sağladığını, ancak ödev sürecinde bazı sorunlar yaşadıklarını belirtmektedirler. Bu sorunlar arasında öne çıkanlar; zaman sorunu, kaynak sorunu, sağlıklı veri sorunu ve ödev sürecinde öğretim elemanları ile etkileşim sorunudur. Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda şu öneriler geliştirilebilir: Ödevler öğrenciyi geliştirmektedir. Ödevden eğitim-öğretim süreçlerinde mutlaka yararlanılmalıdır. Ödev sonuçları öğrencinin gösterdiği emek ve zamanla doğru orantılı olabilir.

Anahtar sözcükler: Eğitim-öğretim, ödev, üniversite öğrencileri.

Ödev tüm dünyada kullanılan bir öğretim uygulamasıdır. Ödevlerin ders dışında yapılan bir öğrenme etkinliği olduğu gerçeğinden hareketle öğrencinin ders için zamanını da çoğaltmaktadır. Bir üniversite öğrencisinin haftada almış olduğu 2 saatlik bir ders bir dönemde 28 saatle bitmekte ve derse ilişkin her türlü kazanım verilmektedir. Etkili bir ödev bu 28 saati daha fazılaştırabilir ve öğren-

Abstract

Homework assignments are the physical or mental activities performed by students either individually or as a group to ensure their learning retention of the course content and to increase both their skills and knowledge. The aim of this study was to analyze university students' opinions about homework assignments. University students' status regarding assignments, and their thoughts and suggestions about such assignments were examined by using the case study design, which is one of the qualitative research designs. The study group consisted of 76 students (most of whom were seniors) from 8 faculties (Agriculture, Engineering & Architecture, Economics & Administrative Sciences, Education, Forestry, Health Sciences, Science & Letters, and Theology) at Kahramanmaraş Sütçü İmam University. In the analysis of the data, content analysis was used for the open-ended questions and descriptive analysis was used for the closed-ended questions. The students stated that they do homework assignments in 38.77% of the courses and spend 20.68% of their daily study time for them. They also stated that homework assignments help them in many ways. However, they reported having some problems during the homework completion process as well. The most prominent among these problems are limited time, limited resources, reliable data, and problem of interaction with instructors while doing their homework. Based on the opinions of the students participating in the study, the following suggestions are made: Assignments help students improve; therefore, they should be definitely used in the instructional processes. The successful achievement of assignment-related outcomes depend directly on the amount of effort and time spent on them by students.

Keywords: Education and training, homework assignments, university students.

meye katkıda bulunabilir. Çünkü öğrenme zihinsel bir süreçtir ve zamana ihtiyaç duyulmaktadır. Ödevlerin öğrenmeyi olumlu etkilediği yönünde oldukça fazla görüş bulunmaktadır (Alicigüzel, 1979, s. 282).

Ödev, öğrencinin derste yapılanları kalıcı kılmak, bilgisinin yanında becerilerini artırmak, bireysel veya grupça yapılan, bedensel veya zihinsel faaliyetlerdir (Bilen, 1990, s. 131; Büyük-

İletişim / Correspondence:

Dr. Öğr. Üyesi Veda Yar Yıldırım
Kahramanmaraş Sütçü İmam
Üniversitesi Eğitim Fakültesi,
Kahramanmaraş
e-posta: vedayaryildirim@gmail.com

Yükseköğretim Dergisi / Journal of Higher Education (Turkey), 10(2), 233-246. © 2020 Deomed

Geliş tarihi / Received: Temmuz / July 11, 2019; Kabul tarihi / Accepted: Nisan / April 18, 2020

Bu makalenin atıf künyesi / Please cite this article as: Yar Yıldırım, V. (2020). Üniversite öğrencilerinin ödev konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 233-246. doi:10.2399/yod.19.590878

ORCID ID: V. Yar Yıldırım 0000-0002-2129-4189

karagöz ve Çivi, 1994, s. 132; Corno, 1996; Hesapçıoğlu, 1994, s. 128; Karatepe, 2003; Köse, 2013; Yücel, 2004). Ödev yükümlülük, sorumluluk, hak kavramlarını içeren hukuksal bir kavramdır. Haklar, sorumluluklar gelecek kuşaklar adına aynı zamanda ödevdir. O halde hak ve ödev dengesinin kurulması gereklidir (Gülmez, 2001; Vural, 2000). İdealist felsefenin öncülerinden Kant ahlak felsefesi ödev kavramıyla ilişkilendirilmektedir. Kant'ın felsefesinde ödev ve amaç birbirini tamamlayan iki kavram olarak ele alınmaktadır (Duran, 2017). Ödev kavramı, bu açıdan bakıldığında eğitim sistemi içerisinde insana öğretilmesi gereken bilişsel, duyuşsal ve psikomotor kazanımları da içermektedir.

Ödev konusu tüm dünyada tartışılan bir konu olmuştur. Bunun sonucu olarak da dönem dönem öğrencilere çok ödev verilmiş, dönem dönem de ödevler yasaklanmıştır. Ancak günümüzde ödev, öğrencinin gelişimine katkısı göz önüne alınarak tekrar ön plana çıkmıştır. Ödevlerin öğrencilerde birçok beceriye katkıda bulunduğu, etkileşimi artırdığı ve yaşam boyu öğrenmeye katkısı olduğu görülmektedir (Güneş, 2014).

Ödevler pratik, hazırlık ve kapsamlı olarak üç grupta toplanmaktadır (La Conte, 1981'den akt. Zisow, 2002; Türkoğlu, İflazoğlu, Karakuş, 2007, s. 63). Hong ve Peterson'a (2002) göre öğrenciler yaratıcı, kapsamlı hazırlık ve uygulama ödevlerini tercih etmektedirler.

Ödevlerin öğretimde “öğrenme” ve “öğretme” fonksiyonlarını tamamlama özelliği bulunmakla beraber (Yücel, 2004), ilgili alanyazındaki geçmiş araştırma sonuçlarında ödev konusunda; olumsuz fikirlerin olduğu, fayda yerine gelişigüzel yapıma, başkalarına yaptırma, kontrol edilmeme gibi sebeplerden dolayı tembellik, hazıra konma, okuldan soğuma gibi olumsuz etkilerinin bulunduğu şeklinde ifadelerle rastlanmaktadır (Demirel, 1989, s. 19'dan akt. Tertemiz, 1990; Dinçer, 1948, s. 377; Yetenç, 1955, s. 9). Bu tür ödevlerin daha çok gelişigüzel ödevler olduğu ve öğrencinin başarısını düşürdüğü ifade edilmiştir (Bilen, 1982). Yukarıda belirtildiği gibi eğitimin önemli parçası olan ödevlerin rastgele uygulanmaları ve önemsenmesi, öğrencilere fayda yerine zarar getirebilir.

Ödev verilirken bazı noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir: Ödevlerin öğretilen içerik ile ilişkisi belirtilmelidir. Eğitici, derste ödevi açıklamak için gerekli zamanı ayırmalıdır. Ödev öğrencilerin ayracağı zaman miktarı göz önünde bulundurulmalıdır. İlginç, uyarıcı ve yaratıcılığı teşvik edici nitelikte ödev verilmelidir. Ödev açık ve iyi tanımlanmış olmalıdır. Ödevler değerlendirilip düzeltilerek öğrencilere verilmelidir. Ödevlere not verilmeli ve bu notlar öğrenci başarısını artırıcı nitelikte olmalıdır (Türkoğlu vd., 2007; Yapıcı, 1995).

Eğitimin tüm kademelerinde ödev eğitim ve öğretimin bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Üniversite öğrencileri

arasında güzel sanatlar öğrencilerinin ödev yapma alışkanlıklarının diğerlerine göre daha fazla olduğu görülmektedir (Tümekaya ve Bal, 2006). Bu durum güzel sanatlar öğrencilerinin beceriye dayalı bir eğitim almalarıyla açıklanabilir. Ödev yapma konusunda kız öğrencilerle erkek öğrencilerin alışkanlıklarında fark görülmezken eğitim fakültesi öğrencilerinin erkek öğrencilerinde ödev yapma alışkanlığında oranın düşük olduğu görülmektedir (Bay, Tuğluk ve Gençdoğan, 2004). Başarılı öğrencilerin diğer öğrencilere göre ödev yapma konusundaki alışkanlıkları daha yüksek görülmektedir. Tümekaya ve Bal'ın *aktardığı* (2006) araştırmalar (Elliot vd. 1990; Jones vd. 1992; Jones vd. 1994; Jones vd. 1995; Karapınar, 2000; Kaya, 1995; Kleijn vd. 1994; Onwuegbuzie, 2001; Vergili ve Atılgan, 1998; Yip ve Chung, 2002), öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve çalışma becerileri ile akademik başarıları arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Ancak üniversitelerde ödev hazırlayan öğrenciler kopyalama suretiyle ödev yapabilmektedirler (Serengil, 2006). Bu duruma da dikkat edilmesi gerekmektedir.

Ödevler üniversite öğrencileri için harcadıkları zaman açısından iş yükü olarak kabul edilmiştir. Ödev için harcanan süre AKTS'nin (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) belirlenmesinde göz önünde bulundurulur (Bologna Uzmanları Ulusal Takımı, 2008). Öğrencinin iş yükünün değerlendirilmesi önemlidir. Öğrencinin iş yükünde görülen ödevin emeğin değerlendirilmesi açısından dikkate alınması gerekmektedir. Öğrenciyi merkeze alarak hazırlanan bu sistemde öğrencinin ödev için harcadığı zamanın karşılığı, ders yüklerinde görülmekte ancak değerlendirilmediği yer almamaktadır. Bu durum da AKTS'nin yapısıyla örtüşmemektedir (Uludağ, Kavak, Seferoğlu, 2016).

Üniversite öğrencilerinin okuyazar hale gelecek bilgiyi çok boyutlu değerlendirebilmesi için verilecek ödev ve projeler önemlidir. Çünkü ödev ve projeler öğrencilerin okuyazarlık becerilerini sergileyebilecekleri öğretim süreçleridir (Kurbanoglu ve Akkoyunlu, 2001). Böylece ödevler bilgiyi alma basamağından sentez basamağına taşıyacak bir araç olacaktır. Bilginin verildiği, bilginin tekrar üretilerek insanlığa ve bilimin hizmetine sunulduğu yerler olan üniversitelerde öğrencinin bilgi ile zamanını buluşturacak ödevler konusu önemli görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin ödev hakkındaki görüşlerinin değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Üniversitede öğrenim gören öğrencilere göre almış oldukları dersler ile ödev yaptıkları derslerin oranı ve ödevlere günlük ayırdıkları zaman ne kadardır?
- Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin yapmış oldukları ödev türleri, keyif alarak yaptıkları ödev türleri, zorlanarak

yaptıkları ödev türleri nasıl değişmekte, öğrenciler ödev yaparken hangi sorunları yaşamaktadırlar?

- Ödevin üniversitede öğrenim gören öğrenciler için olumlu kazanımları ve olumsuz etkileri nelerdir?
- Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin ödev sürecinde dersin öğretim elemanı ile etkileşim biçimleri ve bu konudaki önerileri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizi alt başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin ödev durumları, ödevle ilişkin düşünce ve önerileri nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılarak incelenmiştir (Yin, 2011). Durum çalışması “nasıl” ve “niçin” sorularını temel alan, araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak veren araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 277).

Çalışma Grubu

Araştırma Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde 8 farklı fakültede öğrenim gören öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin veriler Tablo 1’de verilmektedir.

Araştırmanın çalışma grubunu Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesinde var olan 8 fakülteden (Eğitim, Fen Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, İlahiyat, Mühendislik ve Mimarlık, Orman, Sağlık Bilimleri ve Ziraat) toplamda 76 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubunda yer alan öğrenciler ağırlıklı olarak son sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Bunun sebebi bu öğrencilerin daha önce ödev almış ve ödev süreci yaşamış olmalarıdır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Form hazırlanmadan önce ödev konusunda yapılan araştırmalar ve ilgili literatür taranmıştır. Görüşme formu iki bölümdür. Birincisi araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin demografik bilgilerin oluşturduğu bölüm, diğeri de ödevle ilişkin soruların bulunduğu bölümdür. Formda öğrencilere 6 başlıkta 11 sonda soru yöneltilmiştir. Soruların üniversitelerde ödev sürecinin tüm yönlerini kapsamasına dikkat edilmiştir. Sorular hazırlandıktan sonra farklı fakültelerden 5

farklı akademisyenden ve 10 farklı öğrenciden görüş alınmıştır. Görüş sonrasında iki sonda soru birbirine benzediği için birisi çıkarılmıştır. Sorulardan birisi kapalı uçlu sorudur. Bu sorular önceden cevabı belirlenmiş ve sınırlandırılmıştır. Bunda amaç öğrencilerin bu soruları net bir şekilde anlamasını sağlamaktır. Sonra 5 öğrenciyle ön uygulama yapılmıştır. Pilot uygulamada bir sorunun işlemediği görülmüş ve o soru görüşme formundan çıkarılmıştır. Görüşme sorularının geliştirilme aşamaları Şekil 1’de verilmektedir:

Geliştirilen ve son hali verilen görüşme formu uygulamadan önce fakülte yönetimleriyle görüşmeler yapılarak onaylar alınmıştır. Formlarda yer alan sorulara sağlıklı cevaplar verilmesi için bölüm başkanlarıyla da görüşme yapılmıştır. Hazırlanan formlar öğrencilerden yazılı cevaplar şeklinde toplanmıştır. Bir formun doldurulması yaklaşık 20 dakika sürmüştür. Toplamda 150 sayfa veri elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde açık uçlu sorularda içerik analizi, kapalı uçlu sorularda betimsel analiz yapılmıştır. İçerik analizi yapılırken önce öğrenciler fakültele göre numaralandırılmıştır (E1, F1, O4, S5, Z2, İ7, İK6, M4 gibi). Veriler kodlanmış ve belirli temalar altında birleştirilmiştir. Analiz süresince görüşler tekrar edilme sıklığına (f) göre en çoktan aşağı doğru sıralanarak yorumlanmıştır. Kapalı uçlu soruda ise öğrencilerin ödevle ilişkin kazanımları, sayıları (n) sayılarak analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında geçerlik çalışması için ödev konusunda olabildiğince farklı fakültelerden akademisyen ve öğrencilerden görüş alınarak çok yönlü süreç analiz edilmiştir.

Araştırmanın iç güvenilirliğini sağlamak için aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır. Öncelikle araştırmanın tüm süreçleri (literatür tarama, görüşme formunun hazırlanması, uygulama, analiz) detaylarıyla açıklanmıştır. İkinci olarak, alanda uzman başka bir araştırmacıya eş gözlem yapmak üzere ham veriler verilerek temalar ve kodlanmış görüşler oluşturulması istenmiştir. Bu noktada Miles ve Huberman’ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Güvenirlik = $[\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş ayrılığı})] \times 100$. Bu çalışmada araştırmacı ile eş gözlemcinin oluşturduğu içeriğin birbirine oldukça yakın olduğu görülmüştür. Eş araştırmacıyla bazı temalar konusunda görüş alışverişi yapılarak sonuçlar doğrulanmıştır. Buna göre araştırmanın temaları ve kodlanmış görüş başlıkları Şekil 2’de görüldüğü biçimde oluşturulmuştur.

Üçüncü olarak araştırmanın sonuçları, araştırmaya katılan bireylerle paylaşarak onların görüşleri alınmıştır. Son olarak aynı alanda yapılan diğer çalışmaların sonuçlarıyla karşılaştırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

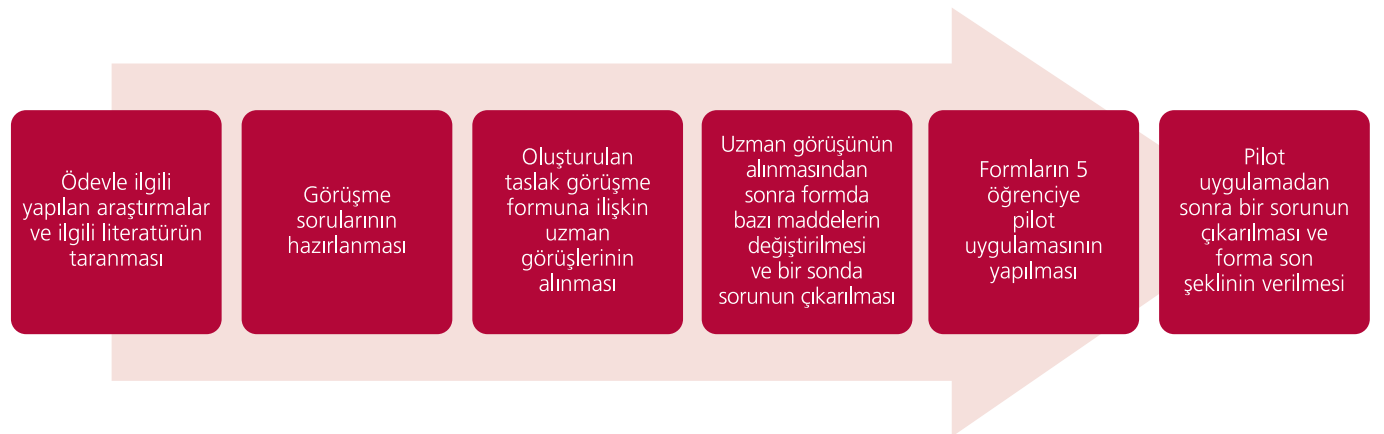
■ Tablo 1. Araştırmanın çalışma grubu.

Sıra no	Cinsiyet	Fakülte	Bölüm	Sınıf
1	Kız	Fen Edebiyat	Türk Dili ve Edebiyatı	4
2	Kız	Fen Edebiyat	Türk Dili ve Edebiyatı	2
3	Kız	Fen Edebiyat	Matematik	2
4	Kız	Fen Edebiyat	Matematik	3
5	Kız	Fen Edebiyat	Coğrafya	3
6	Kız	Fen Edebiyat	Coğrafya	3
7	Kız	Fen Edebiyat	Tarih	4
8	Kız	Fen Edebiyat	Coğrafya	1
9	Erkek	Fen Edebiyat	Tarih	4
10	Kız	Fen Edebiyat	Edebiyat	4
11	Kız	Eğitim	Sınıf Öğretmenliği	4
12	Kız	Eğitim	Sınıf Öğretmenliği	4
13	Kız	Eğitim	Sınıf Öğretmenliği	4
14	Kız	Eğitim	Sınıf Öğretmenliği	4
15	Kız	Eğitim	Sınıf Öğretmenliği	4
16	Kız	Eğitim	Fen Bilgisi	4
17	Kız	Eğitim	Fen Bilgisi	4
18	Kız	Eğitim	Fen Bilgisi	4
19	Erkek	Eğitim	Fen Bilgisi	4
20	Kız	Eğitim	Fen Bilgisi	4
21	Kız	Eğitim	Sınıf Öğretmenliği	4
22	Kız	İlahiyat	İlahiyat	4
23	Kız	İlahiyat	İlahiyat	4
24	Kız	İlahiyat	İlahiyat	4
25	Kız	İlahiyat	İlahiyat	4
26	Erkek	İlahiyat	İlahiyat	4
27	Erkek	İlahiyat	İlahiyat	4
28	Erkek	İlahiyat	İlahiyat	4
29	Erkek	İlahiyat	İlahiyat	4
30	Erkek	İlahiyat	İlahiyat	4
31	Kız	Orman	Peyzaj Mimarlığı	4
32	Erkek	Orman	Peyzaj Mimarlığı	4
33	Kız	Orman	Peyzaj Mimarlığı	4
34	Kız	Orman	Peyzaj Mimarlığı	4
35	Kız	Orman	Peyzaj Mimarlığı	4
36	Kız	Orman	Peyzaj Mimarlığı	4
37	Kız	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	3
38	Kız	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	3
39	Kız	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	3
40	Kız	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	4
41	Erkek	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	3
42	Kız	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	3
43	Kız	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	3
44	Erkek	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	3
45	Kız	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	3
46	Erkek	İktisadi ve İdari Bilimler	İşletme	3

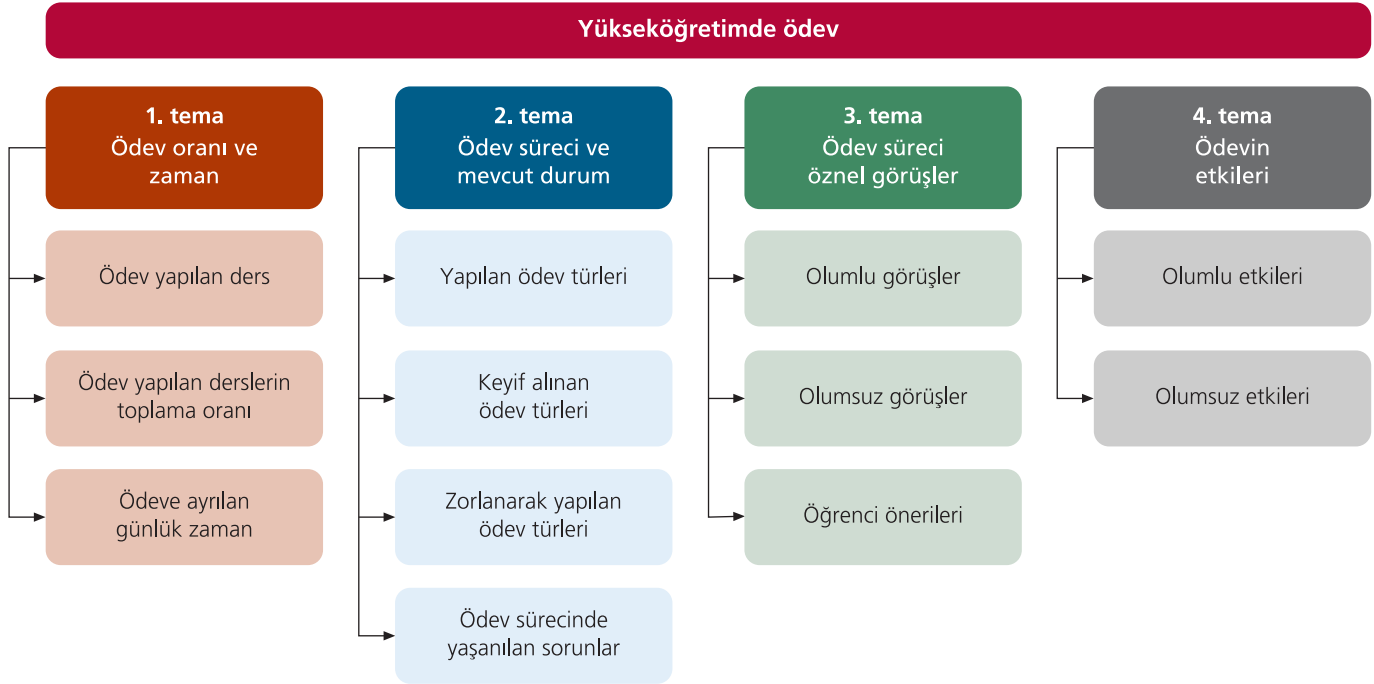

■ **Tablo 1.** [Devam] Araştırmanın çalışma grubu.

Sıra no	Cinsiyet	Fakülte	Bölüm	Sınıf
47	Kız	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
48	Erkek	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
49	Kız	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
50	Kız	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
51	Kız	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
52	Erkek	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
53	Erkek	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
54	Kız	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
55	Kız	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
56	Erkek	Ziraat	Tarım Ekonomisi	4
57	Erkek	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	4
58	Erkek	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	4
59	Kız	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	3
60	Erkek	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	4
61	Erkek	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	4
62	Kız	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	4
63	Erkek	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	3
64	Kız	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	3
65	Erkek	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	3
66	Erkek	Mühendislik ve Mimarlık	Elektrik-Elektronik Mühendisliği	3
67	Kız	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4
68	Erkek	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4
69	Kız	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4
70	Erkek	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4
71	Erkek	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4
72	Kız	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4
73	Kız	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4
74	Kız	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4
75	Kız	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4
76	Erkek	Sağlık Bilimleri	Hemşirelik	4

■ **Şekil 1.** Görüşme sorularının geliştirilme aşamaları.

■ Şekil 2. Araştırmanın temaları ve kodlanmış görüş başlıkları.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına uygun olarak elde edilen bulgular sırasıyla verilmektedir. Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin almış oldukları dersler ile ödev yaptıkları derslerin oranı ve ödevlere günlük ayırdıkları zaman ■ Tablo 2’de verilmektedir.

■ Tablo incelendiğinde, 8 fakültenin çalışma grubuna dahil öğrencilerinin verdikleri cevaplar ışığında ödev yapılan ders çeşidi, ödev yapılan dersin toplam derse oranı, öğrencilerin ödev ve ayırdıkları günlük zaman görülmektedir. Bu verilerin fakülte bazlı ortalama oranları ■ Tablo 3’de verilmektedir.

■ Tablo 3’te görüldüğü üzere, fakülteler incelendiğinde ders çeşitliliğinde en fazla Eğitim Fakültesi öğrencileri, en az ise İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri ödev yapmaktadırlar. Toplam oran incelendiğinde öğrencilere göre derslerinin %38.77’sinde ödev yaptıkları ve bunun da günlük ders çalışma zamanının %20.68’ini aldığı görülmektedir.

Öğrencilerin yapmış oldukları ödev türleri, keyif alarak yaptıkları ödev türleri, zorlanarak yaptıkları ödev türleri ve yaşadıkları sorunlar ■ Tablo 4’te verilmektedir.

■ Tablo 4’te görüldüğü gibi Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin araştırma, rapor, proje ve sunum ödev türlerini yaptığı; sunum ve proje ödevlerinden keyif aldıkları, araştırma ödevinde zorlandıkları görülmektedir. Öğrencilerin en fazla

uygulamalı ödevlerde malzeme temininde sorun ($f=3$), güvenli kaynak ($f=2$) ve insan sıkıntısı ($f=1$) yaşadıkları görülmektedir.

Ziraat Fakültesi öğrencilerinin araştırma, sunum ve rapor ödev türlerini yaptıkları ve araştırma ödevlerinden keyif aldıkları ancak rapor hazırlamada zorlandıkları, sunumun ise öğrenciye göre değiştiği görülmektedir. Ziraat Fakültesi öğrencileri ödevlerini sunarken ($f=2$) yeterli zaman bulamama ($f=3$) ve kaynak bulmada zorluk yaşadıklarını ($f=3$) ifade etmektedirler.

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencilerinin sunum, araştırma ve bitirme tezi ödevlerini yaptıkları, sunum ödevinden keyif aldıkları ($f=3$) görülmektedir. Bu öğrenciler en fazla kaynak toplamada ($f=4$) ödev yaparken bilgisayar kullanımını ($f=2$) ve güvenilir bilgide ($f=2$) sorunlar yaşadıklarını ifade etmektedirler.

Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin sunum ($f=5$) ve araştırma ($f=9$) ödev türlerinde ödev yaptıkları, sunum ($f=4$) ödevinden keyif aldıkları görülmektedir. Fen Edebiyat Fakültesi öğrencileri en fazla kaynak eksikliği ($f=6$) sorunu yaşamaktadırlar.

Eğitim Fakültesi öğrencileri sunum ($f=10$), gözleme dayalı raporlar ($f=6$) ve araştırma ($f=8$) türü ödevler yaparlarken, araştırma türü ödevlerden keyif aldıklarını ancak sunumda zorlandıklarını ifade etmektedirler. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin en fazla grup ödevlerinde bireyler arası sorunlar yaşadıkları ($f=3$) görülmektedir.

■ **Tablo 2.** Öğrencilere göre ödev ve ödevde ayrılan günlük zaman oranları.

Öğrenci no	Fakülte	Ödev yapılan ders çeşidi	Ödev aldığı dersin toplam derse oranı (%)	Ödevde ayrılan günlük zaman (%)
E1	Eğitim	5	80	30
E2	Eğitim	7	70	40
E3	Eğitim	18	80	15
E4	Eğitim	18	80	50
E5	Eğitim	8	70	30
E6	Eğitim	8	40	40
E7	Eğitim	6	-	-
E8	Eğitim	4	50	25
E9	Eğitim	8	70	40
E10	Eğitim	8	60	30
E11	Eğitim	6	40	30
I1	İlahiyat	4	20	-
I2	İlahiyat	3	-	-
I3	İlahiyat	2	50	50
I4	İlahiyat	6	10	5
I5	İlahiyat	6	10	10
I6	İlahiyat	5	10	-
I7	İlahiyat	8	20	40
I8	İlahiyat	3	40	10
I9	İlahiyat	3	20	-
F1	Fen Edebiyat	3	30	-
F2	Fen Edebiyat	5	40	50
F3	Fen Edebiyat	1	30	10
F4	Fen Edebiyat	1	10	5
F5	Fen Edebiyat	2	-	20
F6	Fen Edebiyat	2	30	10
F7	Fen Edebiyat	3	40	25
F8	Fen Edebiyat	3	-	20
F9	Fen Edebiyat	3	-	40
F10	Fen Edebiyat	3	-	-
O1	Orman	7	70	10
O2	Orman	3	-	20
O3	Orman	3	-	20
O4	Orman	-	70	10
O5	Orman	6	60	20
O6	Orman	7	60	35
İK1	İktisadi ve İdari Bilimler	2	30	10
İK2	İktisadi ve İdari Bilimler	2	-	5
İK3	İktisadi ve İdari Bilimler	4	-	-
İK4	İktisadi ve İdari Bilimler	-	-	-
İK5	İktisadi ve İdari Bilimler	2	10	10
İK6	İktisadi ve İdari Bilimler	1	20	10
İK7	İktisadi ve İdari Bilimler	2	-	10
İK8	İktisadi ve İdari Bilimler	1	-	5
İK9	İktisadi ve İdari Bilimler	3	30	30
İK10	İktisadi ve İdari Bilimler	3	-	-

Tablo 2. [Devam] Öğrencilere göre ödev ve ödevlere ayrılan günlük zaman oranları.

Öğrenci no	Fakülte	Ödev yapılan ders çeşidi	Ödev aldığı dersin toplam derse oranı (%)	Ödevlere ayrılan günlük zaman (%)
Z1	Ziraat	8	10	30
Z2	Ziraat	3	40	20
Z3	Ziraat	3	20	10
Z4	Ziraat	4	30	30
Z5	Ziraat	4	30	10
Z6	Ziraat	2	20	5
Z7	Ziraat	3	-	10
Z8	Ziraat	3	10	10
Z9	Ziraat	4	50	35
Z10	Ziraat	4	40	5
M1	Mühendislik ve Mimarlık	3	70	10
M2	Mühendislik ve Mimarlık	3	-	5
M3	Mühendislik ve Mimarlık	3	-	10
M4	Mühendislik ve Mimarlık	3	20	10
M5	Mühendislik ve Mimarlık	2	40	20
M6	Mühendislik ve Mimarlık	3	50	10
M7	Mühendislik ve Mimarlık	3	30	40
M8	Mühendislik ve Mimarlık	3	-	-
M9	Mühendislik ve Mimarlık	-	-	-
M10	Mühendislik ve Mimarlık	4	-	15
S1	Sağlık Bilimleri	5	50	60
S2	Sağlık Bilimleri	5	50	20
S3	Sağlık Bilimleri	5	5	10
S4	Sağlık Bilimleri	4	20	15
S5	Sağlık Bilimleri	3	30	20
S6	Sağlık Bilimleri	4	30	20
S7	Sağlık Bilimleri	6	75	30
S8	Sağlık Bilimleri	5	50	10
S9	Sağlık Bilimleri	1	10	5
S10	Sağlık Bilimleri	5	75	50

Tablo 3. Ödev ve ödevlere ayrılan zamanın fakülte bazlı ortalama oranları.

Sıra no	Fakülte ve çalışma grubunda yer alan öğrenci sayısı	Ödev yapılan ders çeşidi	Ödev yapılan dersin toplam derse oranı	Ödevlere ayrılan günlük zaman
1	Eğitim /11	96/11=8.7	640/10=%64	330/10=%33
2	İlahiyat /9	40/9=4.4	180/9=%20	115/5=%23
3	Fen Edebiyat /10	26/10=2.6	180/6=%30	180/8=%22.5
4	Orman /6	26/5=5.2	260/4=%65	115/6=%19.1
5	İktisadi ve İdari Bilimler /10	20/9=2.1	90/4=%22	80/7=%11.4
6	Ziraat /10	38/10=3.8	250/9=%27.7	165/10=%16.5
7	Mühendislik ve Mimarlık /10	27/9=3	210/5=%42	105/7=%15
8	Sağlık Bilimleri /10	43/10=4.3	395/10=%39.5	250/10=%25
Toplam oran (8 fakülte)		34.1/8=4.26	310.2/8=%38.77	165.5/8=%20.68

Tablo 4. Ödev süreci.

Fakülte	Ödev türleri	Ödev yaparken yaşanan sorunlar	Keyif alınan ödev türleri	Zorlanarak yapılan ödev türleri
Mühendislik ve Mimarlık	- Araştırma (M1, M2, M3, M7, M10) - Rapor (M1, M5, M6, M8, M10) - Proje (M2, M4, M5, M6, M7) - Sunum (M2, M7, M10)	- Uygulamalı ödevlerde malzeme temini (M1, M6, M2) - Bir konu başlığı içerisinde sınırlı kalma (M10) - Ödevin bir taslağının olmaması (M10) - Güvenli kaynak sıkıntısı (M3, M5) - İnsan sıkıntısı (M5) - Teknik yönden eksik kalma (M6) - Öğretim elemanı tarafından beğenilmemesi (M7)	- Araştırma (M1, M10) - Sunum (M2, M3, M4) - Proje (M5, M6) - Uygulama (M7) - Rapor (M8) - Deney (M8)	- Araştırma (M2, M3) - Proje (M4) - Rapor (M10)
Ziraat	- Araştırma (Z1, Z2, Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, Z9, Z10, Z3) - Sunum (Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z9, Z10) - Rapor (Z5, Z6, Z7, Z10)	- Heyecan ve topluma sunumda yetersiz kalma (Z1, Z3) - Ödevin yeterli bulunmaması (Z2) - Kaynak bulmada zorluk (Z8, Z9, Z10) - Ödevde fazla zaman ayırmama (Z5, Z6, Z7) - Yardımlaşma (Z6) - Kendi yorumunu katma (Z6)	- Grup ödevleri (Z1) - Araştırma (Z1, Z2) - Sunum (Z5, Z6) - Görsel ödevler (Z5) - Bilgi edinme (Z7) - Sahada yapılan çalışmalar (Z8)	- Sunum (Z1, Z7, Z9) - Araştırma (Z5) - Rapor (Z5, Z6, Z8)
İktisadi ve İdari Bilimler	- Sunum (İK1, İK3, İK5, İK6, İK10) - Araştırma (İK3, İK6, İK9) - Bitirme tezi (İK4)	- Kaynak toplamada sorun (İK1, İK4, İK5, İK6) - Bilgisayar (İK4, İK7) - Güvenilir bilgi (İK4, İK10) - Alanı tam tanıma (İK7) - Ödev yapmayı sevmeme (İK9)	- Sunum (İK1, İK3, İK5, İK6) - Araştırma (İK3) - Rapor	- Rapor (İK5) - Araştırma (İK6) - Sayısal ödev (İK9)
Fen Edebiyat	- Sunum (F1, F2, F5, F6, F7) - Araştırma (F1, F2, F3, F4, F3, F5, F6, F7, F8) - İşlem (F6)	- Kaynak eksikliği (F1, F2, F3, F6, F7, F8) - Ödevlere dair açıklama eksikliği (F3) - Öğretim elemanı yetersizliği (F3) - Slayt hazırlayamama (F8) - Etkileşim azlığı (F9) - Dönüt sorunları (F9, F10)	- Sunum (F1, F6, F7) - İnceleme (F2) - Araştırma (F3, F8)	- Araştırma (F1, F7) - Matematiksel işlemler (F5, F6) - Sunum (F8)
Eğitim	- Sunum (E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10) - Gözleme dayalı raporlar (E1, E2, E4, E6, E7, E10) - Araştırma (E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9) - Makale (E6, E8)	- Ödev için gidilen yerlerde yaşanan iletişim sorunları (E1) - Süre sınırlılığı (E2, E8) - Ödevlerin çokluğu (E3) - Grup ödevlerinde bireyler arası iletişim sorunları (E3, E4, E6) - Bilgiye ulaşmada zorluk (E3) - Ödev yapmak zorunda olmak (E5) - Hocaların ödevleri beğenmemesi (E6) - Özet hazırlama, ödevlerin verilmesi (E6) - Kütüphanenin sınırlı zaman aralığında açık olması (E7) - Akademik dil sorunları (E7) - Ödevlerin zaman alması (E8, E9) - Son sınıfta ödevlere zaman ayıramama (E10)	- Uygulama ödevleri (E1) - Araştırma (E2, E3, E4) - Makale (E3) - Tasarım (E5) - Sunum (E8)	- Gözlem (E1, E2) - Sunum (E3, E4, E5) - Grup ödevleri (E6) - Özet hazırlama (E6) - Rapor (E7, E8) - Araştırma (E8) - Proje geliştirme (E9)
İlahiyat	- Araştırma (İ1, İ2, İ3, İ4, İ6, İ7, İ8, İ9, İ10) - Sunum (İ1, İ2, İ3, İ4, İ5, İ6, İ7, İ8, İ9, İ10) - Yüzüne okumu (İ4, İ7) - Rapor (İ4, İ5, İ10) - Sözlü ezber (İ7)	- Ödevlerin diğer derslerin zamanını kısaltması (İ8) - Zaman sorunları (İ2) - Bilgi yetersizliği (İ2) - Kaynağa ulaşmada zorlanma (İ2) - Ansiklopedi türünde yaşanan sorunlar (İ3) - Kütüphanenin bazı kaynakları dışarı vermemesi (İ3) - Sunumda özgüven sorunları (İ6, İ8) - Birden fazla kaynak kullanımı (İ6)	- Araştırma (İ1, İ4, İ8)	- Sunum (İ6, İ8) - İnceleme (İ6) - Çizim (İ10)
Orman	- Sunum (O1, O2, O3, O4, O5, O6) - Araştırma (O1, O2, O3, O4, O5, O6) - Rapor (O2) - Proje (O2, O5) - Çizim (O5, O6)	- Kaynak bulmada zorluk (O2, O3, O4, O5, O6)	- İnceleme (O2) - Sunum (O2) - Araştırma (O3, O4, O6) - Uygulama (O6)	- Çizim (O1, O5)
Sağlık Bilimleri	- Sunum (S10, S6, S5, S4, S3, S2, S1) - Rapor (S10, S9, S8, S7, S6, S5, S4, S3) - Araştırma (S10, S9, S8, S5, S4, S3, S2, S1)	- Çok zaman kaybı (S10, S7, S2, S1) - Evrak çokluğu (S1, S3) - İnsan bulmada zorluk (S9, S2) - Malzeme temini (S8, S1) - Kaynak sıkıntısı (S6, S3) - Grupla iş birliği (S5, S3)	- Gözlem (S9) - Sunum (S6, S5)	- Sunum (S7) - Araştırma (S4)

İlahiyat fakültesi öğrencilerinin araştırma ($f=9$), sunum ($f=10$), rapor ($f=3$) ve yüzüne okuma ($f=2$) ödevlerini daha çok yaptıkları; araştırma ödevlerinden keyif alırken sunum ödevlerinde daha fazla zorlandıkları görülmektedir. İlahiyat Fakültesi öğrencileri fazla sunumda özgüven sorunları ($f=2$) yaşadıklarını belirtmektedirler.

Orman Fakültesi öğrencilerinin sunum ($f=6$), araştırma ($f=6$), proje ($f=2$) ve çizim ($f=2$) ödevlerini daha çok yaptıkları; araştırma ödevlerinden ($f=3$) daha fazla keyif aldıkları, çizim ($f=2$) ödev türünde zorlandıkları görülmektedir. Orman Fakültesi öğrencileri en çok kaynak bulmada sorun ($f=5$) yaşadıklarını ifade etmektedirler.

Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin sunum ($f=7$), rapor ($f=8$) ve araştırma ($f=8$) ödev türlerini yaptıkları; sunum ödevlerinden keyif aldıkları görülmektedir. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri ödev yaparken çok zaman kaybı yaşadıklarını ($f=4$) ve insan, kaynak, malzeme temini ve grupla iş birliği ($f=2$) sorunları ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmektedirler.

Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin ödev sürecine ilişkin görüşleri arasında; ödevin olumlu kazanımları ■ Tablo 5'te ve olumsuz etkileri ■ Tablo 6'da verilmiştir.

Öğrencilere ödevlerin kendilerine sağladığı kazanımları görüşme formuna yazarak işaretlemeleri istenmiştir. Birden çok kazanımın işaretlenebileceği de belirtilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda; ödevin en fazla belirtilen kazanımları arasında sorumluluk ($f=68$), bilgi edinimi ($f=57$), planlama yeteneği ($f=51$), beceri gelişimi ($f=49$), araştırma yapmaya alışkanlık ($f=47$), başarıyı tatma ($f=41$) yer almaktadır. En az belirtilen kazanımlar; yaratıcılık ($f=25$), pekiştirme ($f=22$), kaynak gösterme alışkanlığı ($f=20$), öz yeterlik algısı ($f=19$) ve eleştirel düşünme ($f=16$) olarak ifade edilmektedir (■ Tablo 5).

Öğrencilere göre ödevin olumsuz etkileri 4 ana temada toplanmaktadır: (1) Zaman, (2) psikolojik ve fizyolojik etkiler, (3) değerlendirmeye bağlı etkiler ve (4) diğer (ödevin süreci, şekli, verilmiş biçimi) (■ Tablo 6). Öğrenciler ödev zamanının sınavı yakın olmasını ($f=15$), ödevi zamanında yetiştirememeyi ($f=14$), ödevin çok zaman almasını ($f=14$) sorun olarak görmektedirler.

■ Tablo 5. Ödevlerin öğrencilere kazandırdıkları.

Sıra no	Kodlanmış kazanımlar	n
1	Sorumluluklar (O2, O3, O5, O6, I1, I2, I4, I5, I6, I7, I8, I9, E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, E11, F1, F2, F3, F4, F5, F6, F7, F8, F9, M1, M2, M3, M5, M6, M7, M8, M9, M10, Z1, Z3, Z4, Z5, Z6, Z8, Z9, Z10, IK1, IK2, IK3, IK4, IK5, IK6, IK7, IK8, IK9, IK10, S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8)	68
2	Bilgi edinimi (O1, O2, O3, O4, O5, O6, I1, I2, I3, I4, I5, I6, I8, E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E9, E10, E11, F1, F2, F3, F5, F6, F7, F9, F10, M2, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, Z9, IK1, IK2, IK3, IK4, IK5, IK7, S1, S2, S7)	57
3	Planlama yeteneği (O1, O2, O3, O4, I1, I2, I3, I4, I5, I6, I8, I9, E1, E2, E5, E6, E10, F1, F2, F5, F6, F7, F8, F9, M1, M2, M3, M5, M6, M7, M9, M10, Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z8, Z10, IK1, IK2, IK3, IK4, IK5, IK6, IK10, S1, S2, S7, S9)	51
4	Beceri gelişimi (O1, O2, O3, O5, I1, I2, I3, I4, I8, E1, E2, E5, E6, F1, F2, F4, F5, F6, F7, F8, F9, M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, Z1, Z2, Z3, Z5, Z6, Z8, Z9, IK2, IK3, IK4, IK9, S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8, S9, S10)	49
5	Araştırma yapma alışkanlığı (O1, O3, O5, O6, I1, I2, I4, I8, I9, E2, E4, E5, E8, E10, F2, F3, F4, F5, F6, F7, F8, F9, M2, M3, M5, M6, M7, M8, M10, Z1, Z2, Z3, Z5, Z6, Z7, Z8, IK1, IK2, IK3, IK4, IK5, IK6, IK7, IK10, S4, S5, S8)	47
6	Başarıyı tatma (O2, O3, I1, I2, I3, I4, I6, I7, I8, I9, E2, E5, E6, E7, E8, F1, F2, F3, F5, F7, F8, F10, M1, M2, M5, M6, M7, M8, Z1, Z3, Z4, Z8, IK2, IK3, IK4, IK5, IK6, IK7, IK9, IK10, S1, S2, S3, S7, S8, S10)	46
7	Düşünme (O1, O2, O3, O5, I1, I2, I3, I4, I6, I8, I9, E1, E2, E3, E5, E6, F2, F3, F5, F6, F7, F8, F10, M1, M2, M3, M5, M6, M8, Z1, Z2, Z3, Z5, Z6, Z8, Z9, IK2, IK3, IK4, IK6, IK10, S1, S2, S3, S7)	45
8	Öğrenmekten ve uygulamadan zevk alma (O1, O2, O3, O6, I1, I2, I4, I8, I9, E1, E2, E5, E6, E10, F1, F2, F3, F4, F5, F9, F10, M3, M5, M6, M7, M8, M10, Z1, Z2, Z3, Z5, Z6, Z7, Z8, Z10, IK1, IK2, IK3, IK4, IK5, IK7, IK10, S1, S2, S10)	44
9	Materyal temin etme ve kullanabilme davranışı (O2, I1, I2, I3, I4, I5, I7, I8, I9, E1, E2, E3, E4, E5, E7, E8, E9, E10, F5, F7, F8, F9, M1, M2, M5, M7, M8, M10, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, Z8, Z10, IK1, IK2, IK3, IK5, S1, S7, S9)	42
10	İş birliği yapabilme (O1, O2, O3, O4, I1, I8, E1, E2, E3, E4, E5, E6, E7, E8, E9, E10, F1, F5, F7, F8, M2, M3, M5, M6, M7, M8, M10, Z3, Z8, Z10, IK1, IK2, IK3, IK4, IK7, S1, S2, S3, S7, S9, S10)	41
11	İlişki kurabilme davranışı (O2, O3, I1, I2, I3, I4, I6, I7, E1, E2, E3, E4, E5, E9, E10, F3, F5, F7, F9, M1, M6, M7, Z1, Z3, Z4, Z8, IK1, IK2, IK3, IK4, IK5, IK7, IK10, S1, S2, S7, S8, S9, S10)	40
12	Özgüven (O1, O3, I1, I4, I6, I8, I9, E1, E2, E5, E7, E8, F1, F2, F5, F6, F7, F9, M1, M4, M5, M6, M7, M9, Z1, Z3, Z5, Z6, Z8, IK1, IK3, IK5)	32
13	Yaratıcılık (O1, O2, O3, I1, I3, I4, I9, E1, E2, E5, E6, E7, E9, F5, M5, M6, M7, M8, M9, M10, Z3, Z5, Z10, IK2, IK4)	25
14	Pekiştirme (O3, O6, I1, I2, I5, I6, E5, E10, E11, F1, F2, F6, F7, F9, M2, M4, M5, M7, M8, Z3, IK2, IK3, IK4)	22
15	Kaynak gösterme alışkanlığı (O1, O2, O6, I1, I2, I4, I5, I7, E1, E2, E8, E9, F2, F7, M7, M8, Z3, Z7, IK2, IK4)	20
16	Öz yeterlik algısı (O2, O4, I1, I3, I5, I8, E1, E10, F5, F7, F9, M7, M8, Z3, Z6, Z7, Z8, IK2, IK3)	19
17	Eleştirme düşünme (O1, O2, O3, I1, I2, I4, E2, E5, E6, E8, F7, F9, M5, M7, Z3, IK2)	16

■ **Tablo 6.** Ödevlerin olumsuz etkileri.

Sıra no	Tema	Ödevin kodlanmış olumsuz etkileri	f
1	Zaman	Ödev zamanının sınava yakın olması (Z7, Z9, Z10, F8, E3, E4, E9, E10, I7, Z5, O6, S1, S2, S7, S9)	15
2		Ödevi zamanında yetiştirememesi (IK6, Z3, M1, M6, F7, F8, I4, I5, I7, S1, S2, S3, S7, S8)	14
3		Çok zaman alma (IK1, IK2, Z8, F9, E6, E7, E10, E3, I5, I7, S1, S2, S3, S7)	14
4	Psikolojik ve fizyolojik	Stres (I1, I4, I5, S2, S5, S7)	6
5		Ödevle ilişkin motivasyonun düşük olması (IK8, E10, E11, S1, S6)	5
6		Heyecan (F8)	1
7		Bedenen yorgunluk (I1)	1
8	Değerlendirme	Ödev sonucunun çaba ile performans ilişkisine ters düşmesi (E3, E4, O3, S1, S6, S7, S10)	7
9		Dersi geçmeyi (puanlama kaygısı) etkilemesi (IK4, IK5)	2
10	Diğer (Ödevin süreci, şekli, verilmiş biçimi)	Sadece not için yapılan ödevler (M2, E8, S2, S4)	3
11		Grup halinde yapılan ödevlerde arkadaşlar arasındaki adaletsizlikler (I5, S2, S3)	3
12		Zorunlu verilen ödevlerde motivasyon sorunu (E4, E10, S2)	3
13		Maddi sıkıntılar (Z8, E3, E4, S4)	4
14		Ödevlerin uygulamaya dönük olmaması (M8, S5, S6)	3
15		Sonuca ulaşmamış ödevler (F3, S4)	2
16		Ödevle ilişkin yönerge eksikliği (E11)	1
17		Sosyal etkinliklerden uzak kalmak (M7)	1

Bununla birlikte stresin ($f=6$) ve motivasyon düşüklüğünün ($f=5$) sorun olduğunu ifade etmektedirler. Ayrıca elde ettikleri ödev sonucunun harcadıkları çaba ile orantılı olmadığını ($f=7$) sorun olarak görmekteyiz. Diğer temalı olumsuz etkiler olarak da maddi sıkıntılar, ödevin uygulamaya dönük olmaması ve grup halinde yapılan ödevlerde yaşanan sorunlar dile getirilmektedir.

Öğrencilerin ödevin olumsuz etkilerine ilişkin kendi ifadeleri şöyledir: “Hocalarımız ödevleri sınava yakın veriyorlar. Bu da bizde sınav sonucunu etkileyeceğinden ve yetiştiremeyeceğimizi düşündüğümüzden baskı oluşturuyor [M9, S7, F8]. Diğer bir öğrencinin ödev için harcadığım zamana bakıyorum, ödev sonucu aldığım puana bakıyorum, eşitlik göremiyorum [E4, O3]. Grup halinde yapılan ödevlerde mutlaka sorun yaşanıyor [I5, S2]. Fakülte olarak bize daha fazla ödev veriliyor olmasından kaynaklı [E2].”

Üniversitede öğrenim gören öğrencilere göre ödev sürecinde dersin hocasıyla etkileşim biçimleri ■ Tablo 7’de verilmiştir.

Ödev sürecinde dersin öğretim elemanı ile etkileşime ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde olumlu ve olumsuz görüşlerin oluşturduğu iki ana tema görülmektedir. Olumlu temada kodlanmış görüşler incelendiğinde, ödev sürecinde dersin öğretim elemanlarından memnun olduklarını ifade eden öğrencilerin sayısı diğerlerine göre daha fazladır ($f=27$). Bununla birlikte öğrencilere göre ödevlerinin değerlendirilmediği ($f=8$), düzenli dönüt alamadıkları ($f=6$), öğretim elemanlarının etkileşimlerinin zayıf olduğu ($f=5$), üsluplarının sert olduğu ($f=5$) gibi öne çıkan görüşler bulunmaktadır (■ Tablo 7).

■ **Tablo 7.** Ödev sürecinde dersin öğretim elemanı ile etkileşim.

Sıra no	Tema	Kodlanmış düşünceler	f
1	Olumlu görüşler	Öğretim elemanları ile sürekli etkileşim halinde olma ve dönüt alma (O1, O2, O5, I1, I2, I3, I8, E1, E2, E6, E8, E9, F1, F4, F5, M4, M5, M6, Z1, Z2, Z4, Z5, IK7, S1, S6, S9)	27
2		Öğretim elemanının değerlendirmesi olumlu (I1, I9)	2
3		Öğretim elemanından düzenli yardım alma (O4, O5)	2
4	Olumsuz düşünceler	Ödevlerin değerlendirilmemesi (I5, E5, E7, F4, Z6, O3, IK3, IK6)	8
5		Öğretim elemanlarından düzenli dönüt alınmaması (E3, E8, E10, F2, F4, IK3)	6
6		Öğretim elemanlarının etkileşiminin zayıf olması (I6, IK2, IK4, IK6, S4)	5
7		Öğretim elemanlarının sert üslup kullanması (I5, E1, IK2, IK4, IK6)	5
8		Öğretim elemanlarının genel yanıt vermesi (I4, F3, IK4)	3
9		Öğretim elemanı ile iletişime geçerken çekinme (I5, IK, IK4)	3
10		Öğretim elemanlarının ödev dönütlerinde öğrenciler arasında ayırım yapma (Ö6, Z6)	2
11		Biçimsel değerlendirme (S1)	1

Bu görüşleri destekleyen öğrenci görüş ve önerileri ifade edilme sıklığına göre aşağıdaki gibidir:

“Ödevler öğrenciye külfet olarak veriliyor [İ5, İK2, İK6, İK9]. Yapılan değerlendirmeler ile verilen puanlar birbiriyle örtüşmeli [E3, E4, Z6 Z10]. Hocalar eksiklikleri söylemeli, iyi olan yerlerde takdir etmeli [İ10, F9, M7, Z3]. Hocalar yerici bir üslup kullanmamalı [E1, M10, Z7]. Ödevler grup olarak değil bireysel verilmeli [Z6, İK10, S5]. Daba kısa aralıklarla dönüt verilmeli [E2, Z7]. Dönütler ve değerlendirmeler eksikleri düzeltici yönde olmalı [E3, E4]. Verilen ödevler sunum yaptırılabilir [E2, S8]. Değerlendirmede doğru ve yanlışlar net belirlenmeli [E8, İK6]. Online değerlendirme yapılabilir [M1, S10]. Araştırma sunum tarzı ödevler daha çok verilmeli [Z6, S8]. Hocalar destekleyici ve yol gösterici olmalı [İ7, M3]. Hocalar arasında ödev yaklaşımına ilişkin sorunlar var [E7]. Hocalarla sözlü ve yazılı iletişim halinde yürütülmeli [O3]. Ödevler teslim edilmeden önce değerlendirilmeli [E5]. Öğrenciye randevu verilmeli [F10]. Hocaların dönütlerini öğrenci hissetmeli [Z6]. Ödevde bikknlık oluşmamalı [Z6]. Ödevin içeriği ölçülmeli (şekil değil) [S2].”

Öğrenci ifadelerinden anlaşıldığı üzere öğrenciler ödev sürecinde genel anlamda öğretim elemanlarıyla birtakım sorunlar yaşamaktadırlar. ■ Tablo 7’de görüldüğü üzere 31 öğrenci ödev süreciyle ilgili olumlu görüş ifade ederken, 33 öğrenci bu süreci olumsuz yönde eleştirmektedir.

Tartışma

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin eğitim-öğretim süreci içerisinde yapmış oldukları ödevlere ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda öğrenciler, derslerinin %38.77’sinde ödev yaptıkları ve ödev için günlük ders çalışma zamanının %20.68’ini ayırdıklarını ifade etmektedirler. Bu da öğrencilerin ödev için ciddi zaman harcadıklarını göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçları Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi için ve diğer üniversiteler için de AKTS’nin (Avrupa Kredi Transfer Sistemi) belirlenmesinde göz önünde bulundurulabilir (Bologna Uzmanları Ulusal Takımı, 2008). Zira başka bir araştırmada öğrenciyi merkeze alarak hazırlanan bu sistemde öğrencinin ödev için harcadığı zamanın karşılığı ders yüklerinde görülmekte ancak değerlendirmede yer almamaktadır. Bu durum da AKTS’nin yapısıyla örtüşmemektedir (Uludağ vd., 2016).

Genel olarak bakıldığında öğrencilerin araştırma, sunum, rapor ödevleri yaptıkları görülmektedir. Keyif aldıkları ve zorlandıkları ödev türleri fakülteden fakülteye farklılık göstermektedir. Öğrencilerin araştırma türü ödevden daha çok keyif aldıkları görülmektedir. Çakır ve Ünal (2019) öğrencilerin araştırma türü ödevleri sevdiğini belirterek bunun gerekçesini bilgiye internetten kolayca erişip ödevlerini hazırlamalarıyla açıklamaktadırlar.

Öğrencilerin ödev türünde yaşadıkları sorunlar yine fakülteden fakülteye farklılık gösterirken, ortak ifadeyle; kaynak bulma (insan, bilgi, malzeme) sorunu, grup ödevlerinde grup bireyleri arasında yaşanan sorunlar (takım olamama), ödev süresince gerekli dönüt eksikliği ve sunum esnasındaki özgüven sorunları dile getirilmektedir.

Araştırma sonucuna göre öğrenciler, genel anlamda ödevlerin kendilerine birçok olumlu kazanımı (sorumluluk, bilgi edinimi, planlama yeteneği, beceri gelişimi, araştırma yapmaya alışkanlık, başarıyı tatma) sağladığını ifade etmektedirler. Araştırmalar iyi hazırlanmış ödevlerin öğrencinin öz-düzenleme becerisini, akademik öz-yeterlik inançlarını, öğrenmeye karşı sorumluluk duygusunu, üst düzey düşünme becerilerini, etkili öğrenme stratejileri geliştirmeyi ve bağımsız çalışma alışkanlığını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Duru ve Seğmen, 2017’den akt. Ünal, Yıldırım ve Sürücü, 2018).

Araştırma sonucunda öğrenciler ödevin kazanımları arasında eleştirel düşünmeyi diğerlerine göre daha düşük bulmaktadırlar. Eleştirel düşünme bilimsel bir tutum ve duruştur. Korkmaz’ın (2009) aktardığına göre araştırmalar, eleştirel düşünmeyi oluşturan üç temel bileşenden birinin eleştirel düşünme tutum ve eğilimleri olduğunu ortaya koymaktadır (Özdemir, 2005; Scriven ve Paul, 2007; Siegel, 1999; Yeh, 1997). Üniversitelerin bilimsel tutum anlamına gelen eleştirel düşüncenin öğretildiği yerler olduğu göz önüne alındığında bu sonuç öğretim elemanlarının dikkatine sunulması gereken bir durum olarak görülmektedir.

Öğrenciler ödevin sorun yaratıcı olumsuz etkileri arasında; ödev zamanının sınava yakın olmasını, ödevi zamanında yetiştirememelerini, ödevin çok zaman almasını saymaktadırlar. Bu durum öğrencilerin sınav zamanı ders çalışma alışkanlıklarıyla ve geçmiş öğrenme yaşantılarıyla ilişkilendirilebilir. Zira üniversite öğrencisi daha önce temel eğitim ve ortaöğretimden geçmektedir. Ödev konusunda zaman baskısı öğrencilerin öğrenme tercihiyle de ilişkili olabilir. Zira araştırma sonuçları, üniversite öğrencilerinin önemli ölçüde stratejik ve yüzeysel öğrenme yaklaşımlarını da işe koştuklarını ortaya koymaktadır (Ekinci, 2009).

Ödev sürecinde dersin öğretim elemanlarından memnun olduklarını ifade eden öğrencilerin sayısı diğerlerine göre daha fazladır ($f=27$). Ancak toplam 76 öğrenciyle yapılan bu araştırmada öğrencilerin bir bölümü ödev sürecinde öğretim elemanlarına ilişkin olumsuz değerlendirmeler (ödevlerinin değerlendirilmediği, düzenli dönüt alamadıkları, etkileşimlerinin zayıf olduğu, öğretim elemanlarının üsluplarının sert olduğu vb.) yapmaktadırlar. Bu araştırma, Tortop’un (2013) araştırma sonucundaki öğrencilerin üniversite öğretim elemanlarına yönelik metafor sonucu desteklemektedir. Ödevlerin olumlu etki göstermesi için verilme amacının doğru şekilde belirlenmesi gerekmektedir (Warton, 1997’den akt. Ünal vd., 2018).

Araştırma sonucunda öğrenciler kaynak bulma ve bilgisayar sorunu yaşadıklarını ifade etmektedirler. Bu da öğrencilerin daha çok kuramsal araştırma yaptıklarını göstermektedir. Arkan ve Altun'un (2007) araştırmasında da benzer bir şekilde sınıf ve okul öncesi öğretmen aday öğrencilerin %61.6'sı ödevlerini yaparken sitelerden yararlandıklarını ifade etmişlerdir.

Araştırma kapsamında öğrencilerden gelen bir öneri de ödevlerin verilme biçimi ile ilgilidir. Bu konuya başka bir araştırmada da dikkat çekilmektedir; Arıkan ve Altun (2007) ödev verilirken öğrenci ilgisi, öğrenci gelişimi, erişimi ve denetimi konularına dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Hong ve Peterson'a (2002) göre de öğrenciler yaratıcı, kapsamlı hazırlık ve uygulama ödevlerini tercih etmektedirler. Ödevin verilmiş biçimiyle ilgili başka araştırmalar da bu araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Zira ödev verilirken ödevin içeriğinin açıklanması, ilginç olması, uyarıcı olması, yaratıcılığı teşvik etmesi, iyi tanımlanmış olması gerekmektedir (Türkoğlu vd., 2007; Yapıcı, 1995).

Araştırma sonucunda öğrenciler ödevin kendilerinde başarı duygusu yaşattığını ifade etmektedirler. Araştırmacının ödev konusunda ortaokul öğrencilerine yönelik yapmış olduğu diğer bir araştırmada da ödevin başarıyı artırdığı ve olumlu kazançlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yar Yıldırım, 2018). Benzer şekilde Murillo ve Martinez-Garrido'ya (2014) göre de ödevler akademik başarıyı artırmaktadır. O halde ödevlere not verilmesi ve bu notlar öğrenci başarısını artırıcı nitelikte olmalıdır (Türkoğlu vd., 2007; Yapıcı, 1995).

Araştırma kapsamında öğrencilerin bir kısmı ödev için ayırdıkları zaman ile elde ettikleri sonuç arasında eşitlik olmadığını ifade etmektedir. Bunun da motivasyonu düşürdüğü görülmektedir. Bu durum Adams'ın (1963) geliştirmiş olduğu eşitlik teorisine açıklanabilir. Zira eşitlik teorisinde Adams (1963), çaba ile sonuç arasında denge oluşmazsa motivasyonun bozulacağını ifade etmektedir. Yani insanın işi için yaptıkları ve bulunduğu fedakârlıklar (girdi) ve sonuçta elde ettiği değerler (çıkıtı) arasındaki denge önem taşımaktadır. Bu araştırmada da öğrencilerin böyle bir denge aradıkları görülmektedir. Zira öğrencilerin ödevlere harcadıkları çaba ve zaman, yüksek motivasyon ve yüksek sorumluluk duygusu, ödev için düşük çaba harcamaları ve az zaman ayırmaları, düşük motivasyon ve düşük sorumluluk duygusu ile ilişkilidir (Flunger vd., 2017'den akt. Ünal vd., 2018).

Öğrencilerden bir kısmı ödevin katılacakları sosyal aktiviteleri kısıtladığını ifade etmektedirler. Bu sonucu, Núñez ve diğerlerinin (2015), öğrenciler boş zaman aktivitelerine katılmak yerine çok ödev yapmaktan şikayet etmektedir bulgusu da desteklemektedir. Öğrenciler kendi zamanlarını yönetme konusunda eğitilebilir. Öğrencilerin bu algısı geçmiş yaşam deneyimleriyle de ilişkilendirilebilir. Zira öğrencinin üniversite ortamına gelmeden önceki eğitim yaşantıları, onun yaklaşımlara ilişkin tercihlerinde etkili olabilmektedir (Ekinç, 2009).

Sonuç

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu verilerin doldurulması sürecinde mezun olmuş durumdadırlar. Bu durum görüşlerin daha sağlıklı olabileceğini düşündürmektedir. Zira öğrenci ödev süreçlerini defalarca yaşamış ve görüş oluşturmuştur. Ayrıca not ilişkisi de kalmadığından görüşlerinde manipülasyona da ihtiyaç duymayacakları düşünülmektedir. Öğrencilerin ödevin kendilerine birçok kazanım sağladığını ifade etmeleri araştırmada öne çıkan sonuçlar arasındadır. Ödev her zaman olacaktır. Zira ödev şikayet edilen ama asla vazgeçilmeyen bir öğrenci görevidir (Ünal vd., 2018).

Araştırmaya katılan öğrencilerin görüşleri doğrultusunda şu öneriler geliştirilebilir:

- Ödevler öğrenciyi geliştirmektedir. Ödevden eğitim-öğretim süreçlerinde mutlaka yararlanılmalıdır.
- Araştırma sürecinde öğrencinin harcadığı zaman iş yükü olarak değerlendirilebilir ve AKTS de daha gerçekçi olarak yerini alabilir.
- Öğrencilere verilen ödevlerin zamanlamasına dikkat edilebilir.
- Ödevin işlevinin yerine gelmesi için öğrencilere verilen ödev süreçlerinde öğretim elemanları ile etkileşim daha sağlıklı yürütülebilir.
- Ödev sonuçları öğrencinin gösterdiği emek ve zamanla doğru oranda olabilir.
- Öğrencilerin ödevi değerlendirildiği bu araştırmanın dışında ödev konusu bir de üniversite öğretim elemanları gözünden incelenebilir.

Kaynaklar

- Adams, J. S. (1963). Toward an understanding of inequity. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 67(5), 422–436.
- Alıcıgüzel, İ. (1979). *İlk ve orta dereceli okullarda öğretim* (4. baskı). İstanbul: İnkılap ve Aka.
- Arıkan, Y. D., & Altun, E. (2007). Sınıf ve okul öncesi öğretmen adaylarının çevrimiçi ödev sitelerini kullanımına yönelik bir araştırma. *İlköğretim Online*, 6(3), 366–376.
- Bay, E., Tuğluk, N., & Gençdoğan, B. (2004). Üniversite öğrencilerinin ders çalışma becerilerinin incelenmesi (Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 223–234.
- Bilen, M. (1982). *Başarılı öğretim için teknikler*. Ankara: Ankara Basın.
- Bilen, M. (1990). *Plandan uygulamaya öğretim* (2. baskı). Ankara: Sistem Ofset.
- Bologna Uzmanları Ulusal Takımı (2008). *Bologna Süreci'nin Türkiye'de uygulanması. Bologna Uzmanları Ulusal Takımı Projesi, 2007–2008 sonuç raporu*. (Ed. K. Edinsel). 21 Haziran 2019 tarihinde <<http://file.setav.org/Files/Pdf/bologna-surecinin-turkiyede-uygulanmasi.pdf>> adresinden erişildi.
- Büyükkaragöz, S., & Çivi, C. (1994). *Genel öğretim metotları* (4. baskı). Konya: Atlas Kitabevi.

- Corno, L. (1996). Homework is a complicated thing. *Educational Researcher*, 25(8), 27–30.
- Çakır, E., & Ünal, A. (2019). An investigation into middle school students' conceptions of homework. *Language Teaching and Educational Research (LATER)*, 2(1), 41–56.
- Duran, M. S. (2017). Kant'ın ödev ahlakı üzerine. *Temaşa Erciyes Üniversitesi Felsefe Bölümü Dergisi*, 6, 57–84.
- Ekinci, N. (2009). Üniversite öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları. *Eğitim ve Bilim*, 34(151), 74–88.
- Gülmez, M. (2001). *İnsan hakları ve demokrasi eğitimi*. Ankara: TODAİE.
- Güneş, F. (2014). Eğitimde ödev tartışmaları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 1–25.
- Hesapçıoğlu, M. (1994). *Öğretim ilke ve yöntemleri (Eğitim programları ve öğretim)* (3. baskı). İstanbul: Beta.
- Karatepe, C. (2003). *Ödevlerin sınıf yönetimi üzerindeki etkileri*. 27 Haziran 2019 tarihinde <<https://www.dersimiz.com/eyazim/odevlerin-sinif-yonetimi-uzerindeki-etkileri-61.html>> adresinden erişildi.
- Korkmaz, Ö. (2009). Öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilim ve düzeyleri. *Abi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 10(1), 1–13.
- Köse, E. (2013). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik bir öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 336–353.
- Kurbanoglu, S., & Akkoyunlu, B. (2001). Öğrencilere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 81–88.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Murillo, F. J., & Martinez-Garrido, C. (2014). Homework and primary-school students' academic achievement in Latin America. *International Review of Education*, 60(5), 661–681.
- Núñez, J. C., Suárez, N., Rosário, P., Vallejo, G., Cerezo, R., & Valle, A. (2015). Teachers' feedback on homework, homework-related behaviors, and academic achievement. *The Journal of Educational Research*, 108(3), 204–216.
- Serengil, Y. (2006). İntihal. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 6(1).
- Tertemiz, N. I. (1990). *Ödevin başarıya etkisi*. Ankara: TED Ankara Koleji.
- Tortop, H. S. (2013). Öğretmen adaylarının üniversite hocası hakkındaki metaforları ve bir değerlendirme aracı olarak metafor. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(2), 153–160.
- Tümkaya, S., & Bal, L. (2006). Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 313–326.
- Türkoğlu, A., İflazoğlu, A., & Karakuş, M. (2007). *İlköğretimde ödev*. İstanbul: Morpa Kültür.
- Uludağ, G., Kavak, Y., & Seferoğlu, S. S. (2016). Bologna süreciyle ilgili bir inceleme: Ders değerlendirme sistemi ile öğrenci iş yükünün karşılaştırılması. *Yükseköğretim Dergisi*, 6(2), 84–94.
- Ünal, A., Yıldırım, A., & Sürücü, A. (2018). Eğitim fakültesi öğrencilerinin etkili olarak kabul ettikleri ödevler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 555–574.
- Vural, L. H. (2000). *İlköğretim vatandaşlık ve insan hakları eğitimi - I*. İstanbul: Serhat Yayınları.
- Yapıcı, N. (1995). *İlkokullarda öğretmen, öğrenci ve velilerin ev ödevleri konusundaki görüşlerinin belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yar Yıldırım, V. (2018). Öğretmen, öğrenci ve velilerin ortaokul düzeyinde verilen günlük ödevler hakkındaki görüşleri. *Milli Eğitim*, 220, 201–224.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (2011). *Qualitative research from start to finish*. New York, NY: The Guilford.
- Yücel, S. (2004). Ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin kimya derslerinde verilen ev ödevlerine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 147–159.
- Zisow, M. (2002). Do I have to do my homework? *Learning & Leading with Technology*, 28(5), 6–9.

Bu makalenin kullanım izni Creative Commons Attribution-NoCommercial-NoDerivs 3.0 Unported (CC BY-NC-ND3.0) lisansı aracılığıyla bedelsiz sunulmaktadır. / This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported (CC BY-NC-ND3.0) License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.